

Växjö universitet
Rektor

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se

Annika Vänje
08-563 085 87
annika.vanje@hsv.se
BESLUT

2008-12-09
Reg.nr 641-4780-08

Uppföljning av ifrågasättandet av rätten att utfärda röntgensjuksköterskeutbildning vid Växjö universitet

Högskoleverket återkallar rätten att utfärda röntgensjuksköterskeexamen vid Växjö universitet.

Ärendet

Vid utvärderingen av röntgensjuksköterskeutbildningen 2006 (Högskoleverkets rapport 2007:23 R) ifrågasatte Högskoleverket rätten att utfärda röntgensjuksköterskeexamen vid Växjö universitet. Ifrågasättandet grundade sig på att kvaliteten i utbildningens förutsättningar, genomförande, resultat och verksamhetsförlagda del var otillfredsställande. Växjö universitet fick därefter ett år på sig att åtgärda bristerna. För uppföljningen av ifrågasättandet av röntgensjuksköterskeexamen utsåg Högskoleverket följande sakkunniga ordförande dr med.vet. Kerstin Hjelm-Karlsson, universitetsadjunkt och forskarstuderande Bodil T. Andersson, docent Bo Nilsson och leg. röntgensjuksköterska Maria Lestander. Växjö universitet inkom i april 2008 med en skriftlig redogörelse av de åtgärder som vidtagits. Underlag för bedömningen har varit den skriftliga redogörelsen och ett platsbesök vid lärosätet den 23 oktober 2008. De sakkunnigas yttrande bifogas.

Bedömning

Bedömningen har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen och utifrån de rekommendationer som Högskoleverket gav i utvärderingen 2006. De sakkunnigas bedömning är att kvaliteten i utbildningens genomförande och resultat är otillfredsställande. Högskoleverket instämmer i denna bedömning. Högskoleverket anser därmed att kvalitetskraven för att ge röntgensjuksköterskeexamen inte är uppfyllda och att det därför inte längre finns förutsättningar att utfärda röntgensjuksköterskeexamen vid Växjö universitet.

Beslut

Högskoleverket återkallar rätten att utfärda röntgensjuksköterskeexamen vid Växjö universitet.

Beslut i detta ärende har fattats av ställföreträdande myndighetschefen Clas-Uno Frykholm efter föredragning av utredaren Annika Vänje och utredaren Agnes Ers, i närvaro av huvudsekreteraren Lena Adamson och informationschefen Eva Ferndahl.

Clas-Uno Frykholm

Annika Vänje

Kopia till:
Utbildningsdepartementet
De sakkunniga

Sakkunnigas yttrande

I utvärderingen av grundutbildningar i medicin och vård (Rapport 2007:23 R del 2) år 2006 bedömdes kvaliteten i röntgensjuksköterskeutbildningen vid Växjö universitet som otillfredsställande när det gällde förutsättningar, genomförande, resultat och verksamhetsförlagda del. I utvärderingen år 2006 gavs rekommendationerna att:

- anställa fler lärare
- förbättra kontakten med företrädare för verksamheten och verka för att handledarna får större möjlighet till kompetensutveckling
- se över innehållet i utbildningsplan och kursplaner och inrikta huvudämnet mot röntgensjuksköterskans kunskapsområde
- verka för att utveckla ett kritiskt förhållningssätt hos studenterna, samt
- se till att studenterna kan avlägga kandidatexamen efter fullgjord studiegång.

Vidtagna åtgärder

För att komma till rätta med de brister som Högskoleverket har påtalat har ett antal åtgärder vidtagits. När det gäller rekommendationen att se över innehållet i utbildningsplan och kursplaner och inrikta huvudämnet mot röntgensjuksköterskans kunskapsområde, gör dock bedömargruppen bedömningen att den inte är åtgärdad.

Programmet leder nu till både en yrkesexamen och en kandidatexamen med huvudområde "Vårdvetenskap med inriktning mot omvårdnad". Utbildningen har också anpassats till den nya examensordningen. Växjö universitet har bistått i förändringsarbetet med extra ekonomiska resurser under 2007. Samarbetet mellan Växjö universitet och landstinget har formaliserats genom att ett allmänt avtal för verksamhetsförlagd utbildning inom Kronobergs landsting har upprättats (dec 2007). Företrädare för verksamheten är idag mer medvetna om att de också har ett åtagande när det gäller den verksamhetsförlagda utbildningen. Samarbetet mellan institutionens lärare och de kliniska lärarna angående ansvaret för, och utvecklingen av, kurserna inom diagnostisk radiologi och strålningsfysik är idag tillfredsställande.

Lärarkapaciteten har förbättrats. Eftersom det är brist på disputerade och magisterutbildade röntgensjuksköterskor i landet, har tre disputerade inom vårdvetenskap, onkologi och fysik, samtliga med 20 procent tjänstgöring i utbildningen, kopplats till programmet bland annat som examinatorer. Dessutom har två legitimerade röntgensjuksköterskor adjungerats till programmet på 50 respektive 30 procent. Rekrytering pågår för att anställa en universitetslektor med radiologisk utbildning. Ansträngningar har gjorts för att anställa fler lärare.

Ovanstående innebär dock att det fortfarande är en sårbar situation när det gäller lärarkompetensen inom området röntgen.

Samarbetet mellan institutionen och landstinget har avsevärt förbättrats dels genom upprättande av ett allmänt avtal mellan Växjö universitet och Kronobergs landsting, dels genom att verksamhetsföreträdare ingår i referensgrupper på olika nivåer och därmed kan påverka utbildningens utveckling.

Intresset för kompetensutveckling har ökat hos röntgensjuksköterskorna i verksamheten och flera har genomgått handledarutbildning. Eftersom handledarkompetensen har förbättrats betydligt finns nu förutsättningar att den kliniska examinationen kan utvecklas och fördjupas. Därutöver kommer den kliniska verksamheten att årligen redovisa hur kompetensuppbyggnaden av handledare fortskrider. En modell för handledning på röntgenavdelning introduceras höstterminen 2008.

I den kliniska verksamheten får handledarna tid avsatt för träffar med lärarna inom den campusförlagda delen av utbildningen. Företrädarna för verksamheten ser positivt på att den verksamhetsförlagda utbildningen för de olika årskullarna nu är förlagd till både vår- och hösttermin vilket innebär en jämnare belastning för handledarna och verksamheten.

Bedömargruppen konstaterar att utbildningen fortfarande domineras av omvårdnadskurser. Enligt utbildningsplanen är "Vårdvetenskap med inriktning mot omvårdnad" programmets huvudområde. En närmare granskning av utbildningsplanen och kursplaner visar att medicinsk vetenskap, strålningsfysik och radiologisk verksamhetsförlagd utbildning har ungefär lika stort antal högskolepoäng nu som vid granskningen år 2007, medan vårdvetenskap (exklusive metodkurser, 15 högskolepoäng och självständigt arbete, 15 högskolepoäng) har ötokats. Teoretiska kurser inom radiologi saknas.

Bedömargruppens intryck är att ambitionen med programmets innehåll i praktiken är mer inriktat mot radiologi samt att vissa "strimmor" av verksamhetsförlagd undervisning på röntgenavdelning är utlagda under termin tre, vilket inte framkommer i utbildnings- och kursplanerna. Denna ambition är bra men inte tillräcklig. Det framstår som att utbildningen främst ska leda till att bli sjuksköterska och att inriktning mot radiologi kommer i andra hand. Huvudämnet – eller med en nyare terminologi, huvudområdets – inriktning har modifierats i viss grad. En översyn av utbildningsplan och kursplaner har gjorts och de har anpassats till den nya examensordningen. Programmets huvudområde benämns dock olika, antingen "Vårdvetenskap med fokus på vårdande i samband med radiologiska undersökningar och behandlingar" eller "Vårdvetenskap med inriktning mot omvårdnad". Synsättet att "vårdvetenskap" är programmets vetenskapliga område medan radiologi och strålningsfysik är yrkesspecifika ämnen är olycklig och avspeglas tydligt i programmets utbildningsplan och kursplaner samt kurslitteratur. Detta sker på bekostnad av röntgensjuksköterskans profession.

En översyn av samläsning med andra utbildningsprogram har skett och därefter minskat betydligt. När samläsning sker i de vårdvetenskapliga kurserna är uppgifterna inriktade mot röntgensjuksköterskans yrkesområde ur ett patientperspektiv och lärare med röntgensjuksköterskekompetens ingår som en naturlig del i dessa kurser.

Sammanfattningsvis är rekommendationen att se över innehållet i utbildningsplan och kursplaner och inrikta huvudämnet mot röntgensjuksköterskans kunskapsområde inte åtgärdad.

Utbildnings- och kursplaner är utarbetade enligt den nya examensordningen, vilket lett till att progression, djup och ämnesinnehåll har setts över. Ett kritiskt förhållningssätt hos studenterna tränas kontinuerligt i bland annat undervisning, examination, handledning och reflektionsstunder.

Det nya programmet leder nu till både en yrkesexamen och en kandidatexamen. Ett självständigt arbete omfattande 15 högskolepoäng är inlagt i programmet.

Slutsatser

Rekommendationen att inrikta huvudämnet mot röntgensjuksköterskans kunskapsområde är inte åtgärdad. Inriktningen mot radiologi, som trots allt finns och framkom vid vårt platsbesök, är otillräcklig och går inte att utläsa i framtagna program- och kursplaner. Huvudområdet definieras på flera olika sätt i utbildningsplanen och framstår därför dessutom som otydligt och ej genomarbetat. Vår bedömning är att Växjö universitet har genomfört lovvärda insatser för att förbättra lärarkompetensen inom röntgensjuksköterskans kunskapsområde. Tyvärr är dock den akademiska nivån fortfarande låg.

Åtgärderna förbättring av kontakten med företrädare för verksamheten och handledarnas möjligheter till kompetensutveckling, utveckling av ett kritiskt förhållningssätt hos studenterna samt inrättande av kandidatexamen efter fullgjord studiegång är genomförda.

Det är positivt att ett nytt gemensamt allmänt avtal har upprättats mellan Växjö universitet och Kronobergs landsting samt att en handledarmodell är utvecklad och nu introduceras på röntgenavdelningarna.

Vår samlade bedömning är att kvaliteten i utbildningens förutsättningar, genomförande och resultat är otillfredsställande.